

Pan
Krzysztof Michałkiewicz
Prezes Zarządu
Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób
Niepełnosprawnych
ul. Jana Pawła II 13
00-828 Warszawa

Apel dotyczący wprowadzenia zmian w zakresie zadań zleczanych pod wpływem rosnącej inflacji i innych uwarunkowań społeczno-gospodarczych

Szanowny Panie Prezesie,

W imieniu przedstawicieli III sektora uczestniczących w konferencji dotyczącej współpracy z organizacjami pozarządowymi chcielibyśmy bardzo podziękować za przyjętą politykę partycypacyjną oraz otwarcie na dialog w zakresie działań prowadzonych na rzecz osób z niepełnosprawnościami. Taka postawa oraz wyraźne komunikowanie otwartości na aktywną współpracę z naszymi organizacjami pokazuje, że widzą Państwo i doceniają potencjał sektora pozarządowego w systemie wsparcia osób z niepełnosprawnościami. Taka postawa instytucjonalna zasługuje na pełne uznanie.

Mając na uwadze rozpoczęte na ww. konferencji rozmowy na temat aktualnych wyzwań, z jakimi boryka się nasz sektor zaangażowany w realizację działań aktywizacyjnych na rzecz osób z niepełnosprawnościami, chcielibyśmy Państwu je przedstawić oraz zaapelować o podjęcie działań niwelujących negatywne skutki obecnej sytuacji gospodarczej i społecznej. Jesteśmy pewni, że zaproponowane niżej obszary interwencji odpowiadają w pełni prerogatywom Pana Prezesa oraz są możliwe do wdrożenia na poziomie Państwa instytucji.

I) Wpływ inflacji na możliwości realizacji zadań zleczanych

Pierwszą kwestią, na jaką pragniemy zwrócić uwagę jest obserwowana obecnie sytuacja gospodarcza w Polsce. **Stale rosnąca inflacja ma nie tylko negatywny wpływ na uczestników i uczestniczki projektów, ale również oddziałuje bezpośrednio na pracę i funkcjonowanie organizacji pozarządowych realizujących projekty z zadań zleczanych.** Każdy z realizowanych obecnie projektów planowany i tworzony był najwcześniej 7 miesięcy temu, a najdalej ponad 2,5 roku temu. Sytuacja od momentu kontraktowania tych projektów uległa gwałtownej zmianie. Warunki prowadzenia projektów

oraz przygotowane do nich budżetu po kilku miesiącach od ich stworzenia przestały być możliwe do zrealizowania, a aktualizacja projektów wieloletnich, gdzie podwyższeniu mają ulec stawki czy wskaźnik nakładu akceptowana jest w praktyce w standardowym trybie wnioskowania o zmiany w projekcie jedynie w wymiarze symbolicznym. **Zaplanowane w budżetach stawki wynagrodzeń oraz zakupu towarów czy usług uległy dezaktualizacji w niezwykle szybkim czasie.**

Drastyczne zmiany gospodarcze mają bezpośredni wpływ na problemy z zapewnieniem stałej kadry niezbędnej do realizacji usług zaplanowanych dla osób z niepełnosprawnościami w projektach. **Niskie stawki wynagrodzeń** wpływają na wysoką rotację – odchodzenie dotychczasowej kadry specjalistów/ek oraz trudności ze zrekrutowaniem nowej.

Poza aspektem wynagrodzeń na uwagę zasługuje **brak możliwości zapewnienia kadry pozafinansowych benefitów**, standardowo oferowanych przez pracodawców ze wszystkich sektorów (publicznego, prywatnego i pozarządowego) – takich jak np. prywatna opieka medyczna, czy benefity związane z aktywnościami sportowo-kulturalnymi, jak np. karta Multisport. Warto w tym miejscu dodać, że ww. koszty są standardowo rozliczane w innych projektach.

Jednocześnie na uwagę zasługuje również dynamicznie zmieniające się zapotrzebowanie uczestników/czek projektów na formy oraz zakres udzielanego wsparcia, co jest obecnie bardzo widoczne w świetle zlikwidowania ograniczeń wprowadzonych w związku z pandemią COVID. Większa liczba osób przyjmowanych do projektów obecnie wykazuje większą motywację i realną gotowość do sprawnego podniesienia ich kwalifikacji czy kompetencji i wejścia na rynek pracy w jak najszybszym czasie. Procesy rekrutacyjne oraz zatrudnieniowe u pracodawców obecnie również ulegają zmianom w związku z powrotem do funkcjonowania na podobnych zasadach, jak przed pandemią.

Mając na uwadze powyższe uwarunkowania gospodarcze oraz procesy zachodzące obecnie na rynku pracy zwracamy się z prośbą o wdrożenie rozwiązań adaptacyjnych do momentu ustabilizowania się rynku, a także wdrożenie dodatkowych zmian w dokumentacji nowych naborów, które również w dłuższej perspektywie w istotny sposób mogą wesprzeć oraz ułatwić realizację projektów przez organizacje pozarządowe.

Rozwiązania proponowane w ramach obecnie realizowanych umów o dofinansowanie do momentu ustabilizowania sytuacji gospodarczej:

- 1) Umożliwienie przekroczenia wskaźników nakładu w stosunku do wskaźników określonych w umowach lub aneksach do umów o dofinansowanie oraz jednoczesnego zmniejszenia wskaźnika produktu. Takie działanie umożliwi

podmiotom dostosowanie poszczególnych pozycji budżetowych do aktualnych stawek rynkowych zarówno w zakresie kosztów osobowych, jak i innych kosztów operacyjnych oraz merytorycznych. W celu urealnienia kosztów w budżetach bez jednoczesnego zwiększania budżetu ogółem niezbędne jest dopuszczenie możliwości zmniejszenia godzin wsparcia bezpośredniego i związanego z tym obniżenia wskaźnika produktu. Proponujemy, aby umożliwić wszystkim organizacjom realizującym zadania zlecane aktualizację wskaźników proporcjonalnie do skumulowanego wskaźnika inflacji licząc od roku następnego po dacie składania wniosków w poszczególnych konkursach. W przypadku okresów zakończonych proponujemy przyjęcie inflacji ogłoszonych przez Główny Urząd Statystyczny, dla okresów przyszłych prognoz inflacji według Narodowego Banku Polskiego. Szczegółowe wyliczenia w tym zakresie oraz propozycje konkretnych wartości prezentujemy w załączniku do pisma.

- 2) Dodatkowo niezbędne jest zliberalizowanie zasady dotyczącej procentu różnicy w godzinach pracy personelu merytorycznego, a liczbą godzin wsparcia opisanego w pkt. VII 3. 4) Regulaminu składania, rozpatrywania i realizacji projektów. Przedmiotowa zmiana jest niezwykle ważna ze względu na rosnącą rotację pracowników w obecnym czasie, która generuje zarówno wykorzystywanie w krótkim okresie urlopów, jak i zwiększenie występowania zwolnień lekarskich. Naraża to organizacje z jednej strony na bardzo wysokie, przekraczające możliwości organizacji koszty pozaprojektowe, a z drugiej zagraża niezrealizowaniem deklarowanych godzin wsparcia.
- 3) Możliwość wniesienia o zmiany w projekcie w odniesieniu do zadeklarowanych stawek średnich wygenerowanych z oszczędności projektowych lub w ramach redukcji godzin pracy personelu zaplanowanej pierwotnie. Zmiany te będą skutkowały zmniejszeniem wskaźnika produktu oraz pierwszego wskaźnika nakładu. Nie będą natomiast miały realnego wpływu na wskaźniki rezultatu oraz drugi wskaźnik nakładu. Na ten moment organizacje nie są w stanie zapewnić zarobków satysfakcjonujących dla wykwalifikowanego personelu merytorycznego, co prowadzi do zwiększonej rotacji, zagrożenia w realizacji wskaźników oraz problemów ze zrekrutowaniem pracowników/czek z odpowiednimi kwalifikacjami na powstające w tej sytuacji wakaty.

II) Zwiększenie alokacji dla ciągłości usług dla osób z niepełnosprawnościami i funkcjonowania NGO

W związku z obecnym etapem realizacji Perspektywy Finansowej 2014-2020 w projektach UE apelujemy również o odpowiednie zaplanowanie działań adekwatnie do aktualnej sytuacji finansowej w szerszym systemie wsparcia dla osób z niepełnosprawnościami. Poza kanałem środków PFRON duża liczba działań aktywizacyjnych na rzecz osób z niepełnosprawnościami jest finansowa ze środków Unii

Europejskiej. Obecny końcowy etap wdrażania Perspektywy Finansowej 2014-2020 oznacza radykalne zmniejszenie lub w wielu Programach Operacyjnych wręcz zaprzestanie ogłaszania nowych naborów na projekty tego typu. Ma to następujące konsekwencje:

- 1) Rosnąca liczba podmiotów zainteresowanych aplikowaniem o środki na aktywizację zawodową osób z niepełnosprawnościami,
- 2) Kończące się środki dla NGO na kontynuację działań aktywizacji zawodowej osób z niepełnosprawnościami,
- 3) Ryzyko zaprzestania działalności wielu organizacji wyspecjalizowanych w działaniach aktywizacji zawodowej realizujących je w znacznej mierze ze środków UE.

W celu zapewnienia luki systemowej, która bez wątpienia już powstaje, a będzie widoczna w pełni niebawem w momencie pełnego zatrzymania istotnego kanału finansowania działań aktywizacji zawodowej osób z niepełnosprawnościami, **apelujemy o zapewnienie znacznego zwiększenia alokacji środków na działania aktywizacji zawodowej w najbliższym roku budżetowym i kolejnych.**

III) Terminy realizacji naborów projektów aktywizacji zawodowej

Dodatkowo by odpowiedzieć na ww. uwarunkowania realizacji projektów zadań zleczanych **niezbędne jest również wprowadzenie zmian dotychczasowych terminów w harmonogramie działań po stronie PFRON:**

- 1) Dynamiczne i sprawne przeprowadzenie procesu konsultacji i podjęcie dialogu z organizacjami pozarządowymi w zakresie opracowania zmian w obecnych dokumentach programowych i przyszłej dokumentacji konkursowej we współpracy z NGO,
- 2) Wcześniejsze ogłoszenie nowego naboru na projekty aktywizacji zawodowej w 2022r.,
- 3) Zapewnienie krótszego okresu oceny formalnej i merytorycznej projektów.

Biorąc pod uwagę fakt, że obecne okresy realizacji projektów zadań zleczanych kończą się w marcu 2023 r., niezwykle ważne jest, by terminy najbliższego naboru oraz podpisywania umów umożliwiały przekazanie środków na realizację nowych projektów lub kolejnych okresów realizacji **na początku kwietnia 2023 r.**

IV) Zmiany programowe o charakterze stałym uwzględniające specyfikę działań aktywizacji zawodowej

W związku z zainaugurowanym podczas ostatniej konferencji PFRON dot. współpracy z NGO nowym kierunkiem działań usprawniających, uelastyczniających procedury

i założenia zadań zleczanych apelujemy dodatkowo o następujące zmiany, które mogłyby znacznie ułatwić realizację projektów aktywizacji zawodowej:

- 1) Rezygnację ze wskaźnika produktu na rzecz pozostawienia wskaźników rezultatu;
- 2) Uelastycznienie zasad konstruowania i rozliczania budżetu:
 - a) Rezygnację ze stawek maksymalnych w budżecie przy jednoczesnym zastosowaniu metod konstrukcji budżetu, takich jak w projektach UE;
 - b) Zwiększenie katalogu kosztów kwalifikowalnych - Zmiana w *Wytycznych w zakresie kwalifikowalności kosztów w ramach art. 36 ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych* w zakresie uzupełnienia pkt. VI.1 o możliwość rozliczania w projektach kosztów ubezpieczenia zdrowotnego bądź kart gwarantujących dodatkowe benefity dla pracowników, np. Multisport. Tego typu składowe wynagrodzenia są na rynku pracy standardem. Brak możliwości zapewnienia dodatkowego systemu wsparcia już na starcie stawia organizacje pozarządowe jako pracodawców drugiej kategorii. W połączeniu z bardzo niską elastycznością odnośnie systemów podwyżek czy premiowania, a także niskimi kwotami bazowymi, zrekrutowanie pracownika, który zapewni najwyższą jakość wsparcia dla uczestników/czek projektu jest niezwykle utrudnione;
- 3) Rezygnację z limitów poszczególnych typów wydatków. Zgodnie z pkt. XVII ogłoszeń o konkursie koszty funkcjonowania jednostek nie mogą przekroczyć narzuconego limitu procentowego (od 4 do 9% w zależności od wysokości kosztów kwalifikowalnych), jednak przy tak gwałtownych wzrostach cen, pokrycie kosztów najmu czy opłaty za media jest nierealne w tak niskich limitach. Wnosimy o zrezygnowanie z limitów określonych w punktach od a) do e) w punkcie XVII ogłoszenia o konkursie i założenie weryfikacji zasadności proponowanych stawek na bazie realnych kosztów w danych lokalizacjach, w których podmioty realizujące projekty działają. W innych projektach współfinansowanych ze środków UE w taki właśnie sposób weryfikowana jest zasadność ponoszenia tego typu kosztów i mógłby z powodzeniem zostać przeniesiony do zasad zleczanych PFRON. Warto w tym miejscu podkreślić, że duża część założeń projektów zadań zleczanych bazuje z sukcesem na rozwiązaniach stosowanych w projektach UE.
- 4) Zrównanie poziomu wkładu własnego w kierunku 1 z kierunkiem 2. 5% wkładu finansowego wkładu własnego w wielu przypadkach przekracza możliwości organizacji pozarządowych. Pomimo wspólnego działania na rzecz osób z niepełnosprawnościami w obu kierunkach, wysokość wkładu jest różnicowana, co jest sytuacją niezrozumiałą przez NGO realizujące projekty w kierunku 1.
- 5) Podwyższenie procentu kosztów pośrednich. Stale rosnąca inflacja powoduje w ostatnim czasie znaczące zwiększenie kosztów, zarówno pod względem zatrudniania personelu administracyjnego jak i zakupu wszelkiego rodzaju usług. Limity przedstawione w obecnych zasadach obowiązują od wielu lat

w niezmienionej formie, natomiast koszty, które ponoszą w tym zakresie organizacje stale rosną – w obecnym czasie przyrost ten jest niezwykle dynamiczny i wykracza poza przyjęte w budżetach kwoty ryczałtowe kosztów pośrednich.

Mając na uwadze strategiczny charakter prezentowanych propozycji zmian, pokładamy wielką nadzieję, że spotkają się z Państwa przychylnością i otwartością na zmiany w obecnie realizowanych i planowanych Programach.

Jesteśmy pewni, że pozytywne rozpatrzenie zaproponowanych rozwiązań skutkować będzie zapewnieniem większej stabilności wsparcia aktywizacyjnego, jakie w systemie świadczą organizacje pozarządowe. Będą miały również wpływ na możliwość utrzymania wysokiej jakości usług oferowanych osobom z niepełnosprawnościami (np. zapewnianej m.in. poprzez możliwość dalszego korzystania z usług wykwalifikowanej i doświadczonej kadry, bez przerw i zmian na stanowiskach kluczowej kadry merytorycznej). Realizatorom projektów umożliwi natomiast sprawne zarządzanie projektami i możliwość adaptowania się do aktualnej sytuacji rynkowej. W perspektywie długofalowej poprawa warunków realizacji projektów zadań zleczanych może istotnie wpłynąć na wzrost zainteresowania ich realizacją po stronie NGO i realne zwiększenie skali oddziaływania PFRON na sytuację osób z niepełnosprawnościami w obszarze aktywizacji społeczno-zawodowej.

Z poważaniem

W imieniu swoim oraz następujących osób i organizacji:

1. Małgorzata Babczyńska - Prezes Zarządu, **Stowarzyszenie Inicjatyw Lokalnych "SIL"**
2. Mariusz Barczak - Prezes Zarządu, **Fundacja Normalna Przyszłość**
3. Dorota Borowska - Dyrektorka Stowarzyszenia, **Stowarzyszenie Na Tak**
4. Izabela Broczkowska - Prezes Zarządu, **Fundacja SYNAPSIS**
5. Monika Cyboran - Prezes Zarządu, **Fundacja Sustinae**
6. Michał Czapiewski - Wiceprezes Zarządu, **Fundacja Aktywności Zawodowej**
7. Barbara Gąsak - Prezes Zarządu, **Elbląska Rada Konsultacyjna Osób Niepełnosprawnych**
8. Małgorzata Gorący - Prezes Zarządu, **Stowarzyszenie OSTOJA na Rzecz Osób z Niepełnosprawnościami**
9. Wojciech Jagielski - Prezes Zarządu, **Stowarzyszenie „Radomskie Centrum Przedsiębiorczości**

10. Adam Kamionka - Prezes Zarządu, **Stowarzyszenie na Rzecz Zrównoważonego Rozwoju Społeczno – Gospodarczego „KLUCZ”**
11. Maciej Kowalski - Prezes Zarządu, **Polski Związek Głuchych Oddział Łódzki**
12. Grzegorz Kozłowski - Prezes Zarządu, **Polska Fundacja Osób Słabosłyszących**
13. Justyna Kucińska - Prezeska Zarządu, **Fundacja Instytut Rozwoju Regionalnego**
14. Piotr Kuźniak - Prezes Zarządu, **Fundacja Imago**
15. Martyn Madej – Prezes Zarządu, **Centrum Rozwiązań Biznesowych Lublin**
16. Tomasz Musielski - Prezes Zarządu, **Stowarzyszenie Wsparcie Społeczne „Ja-Ty-My”**
17. Krzysztof Peda - Prezes Zarządu, **Stowarzyszenie "Twoje Nowe Możliwości"**
18. Marek Piasecki - Prezes Zarządu, **Fundacja Fuga Mudni**
19. Renata Rogowska - Prezes Zarządu, **Fundacja Eudajmonia**
20. dr hab. Katarzyna Roszewska, **Centrum Badań nad Niepełnosprawnością**
21. Rafał Skrzypczak - Wiceprezes Zarządu, **Fundacja Aktywnej Rehabilitacji FAR**
22. Alicja Szatkowska - Prezes Zarządu, **Milickie Stowarzyszenie Przyjaciół Dzieci i Osób Niepełnosprawnych**
23. Joanna Szubert - Wiceprezes Zarządu, **Fundacji Helen Keller**
24. Rafał Średziński - Prezes Zarządu, **Krajowe Towarzystwo Autyzmu Oddział w Szczecinie**
25. Beata Tomecka-Nabiałczyk - Prezes Zarządu, **Fundacja Niepełnosprawność Bez Barrier**
26. Aleksander Waszkielewicz - Prezes Zarządu, **Fundacja na Rzecz Osób z Niepełnosprawnościami (Fronia)**
27. Aleksandra Włodarczyk - Prezes Zarządu, **Fundacja Pełna Życia**
28. Malwina Wysocka-Dziuba - Prezes Zarządu, **Fundacja Szansa dla Niewidomych**
29. Monika Zakrzewska - Prezeska Zarządu, **Polska Federacja Zatrudnienia Wspomagane**
30. dr Monika Zima-Parjaszewska - Prezeska Zarządu, **Polskie Stowarzyszenie na rzecz Osób z Niepełnosprawnością**

Pismo otrzymują:

1. Pan Paweł Wdówik, Prezes Rady Nadzorczej PFRON
2. Pan Krzysztof Michałkiewicz, Prezes Zarządu PFRON

Załączniki (1):

1. Wskaźniki wzrostu cen oraz propozycje zmian w zakresie wskaźnika nakładu

Załącznik 1. Wskaźniki wzrostu cen oraz propozycje zmian w zakresie wskaźnika nakładu

Wskaźniki wzrostu cen

Konkurs	Okres realizacji projektów w konkursie	2020 - dane GUS	2021 -dane GUS	2022 (maj 2022, wskaźnik r/r)	2023 projekcja NBP	2024 projekcja NBP
1/2019	1.1.2020-31.3.2023	103,4%	105,1%	113,9%	Brak danych	Brak danych
1/2020	1.1.2021-31.3.2024	Brak danych	105,1%	113,9%	109%	Brak danych
1/2021	1.1.2022-31.3.2025	Brak danych	Brak danych	113,9%	109,4%	104,2%

Źródło:

- [Główny Urząd Statystyczny / Obszary tematyczne / Ceny. Handel / Wskaźniki cen / Wskaźniki 989icen towarów i usług konsumpcyjnych w maju 2022 roku](#)
- [Główny Urząd Statystyczny / Obszary tematyczne / Ceny. Handel / Wskaźniki cen / Wskaźniki cen towarów i usług konsumpcyjnych \(pot. inflacja\) / Roczne wskaźniki cen towarów i usług konsumpcyjnych od 1950 roku](#)
- [Narodowy Bank Polski - Internetowy Serwis Informacyjny \(nbp.pl\)](#)

Propozycje zmian w zakresie wskaźnika nakładu

Numer konkursu	Okres rozliczeniowy	Wzrost cen	Proponowane zwiększenie wskaźnika nakładu	Uwagi
1/2019	3-ci okres finansowania	123,78%	24%	dla trzeciego okresu realizacji umów wieloletnich w ramach konkursu 1/2019
1/2020	2 -gi okres finansowania	119,71%	20%	dla drugiego okresu realizacji umów wieloletnich w konkursie 1/2020
1/2020	3-ci okres finansowania	130,48%	30%	dla trzeciego okresu realizacji umów wieloletnich w ramach konkursu 1/2020
1/2021	1-szy okres finansowania	113,90%	14%	dla pierwszego okresu realizacji umów w ramach konkursu 1/2021
1/2021	2 -gi okres finansowania	124,61%	25%	dla drugiego okresu realizacji umów wieloletnich w konkursie 1/2021